

بررسی روند صادرات و واردات مواد معدنی خام در ایران

یکی از مهم ترین و اساسی ترین پایه های اقتصاد هر کشوری، منابع معدنی و ذخایر منابع طبیعی آن کشور است. نقش معادن در رشد اقتصادی هر کشوری، انکارناپذیر است. بدون تردید بهره برداری از معادن کشور، یک عامل کاملاً مثبت و مهم در رشد و توسعه اقتصادی است.

بر اساس آخرین گزارشات منتشر شده از سوی گمرک ج.ا.ایران وزن و ارزش صادرات مواد خام معدنی از سال ۱۳۸۵ تا نه ماهه سال ۱۳۹۲ روندی صعودی داشته، به طوری که وزن صادرات مواد خام معدنی در سال ۱۳۸۵ برابر با ۱۰ میلیون تن بوده که این رقم در نه ماهه سال ۱۳۹۲ به ۳۵ میلیون تن رسیده است. از سویی دیگر ارزش صادرات مواد خام معدنی در سال ۱۳۸۵ برابر با ۸۲۳ میلیون دلار بوده که این رقم در نه ماهه سال ۱۳۹۲ به ۲ میلیارد دلار رسیده است. عمده ترین مواد خام معدنی که ایران صادر نموده شامل سنگ آهن و سنگ های ساختمانی بوده است و این در حالی است که ایران بیش از ۶۴ ماده معدنی شناخته شده دارد و سنگ آهن بیشترین سهم صادرات (۲۶/۳۸ درصد) از کل صادرات مواد خام معدنی را داشته است. مهم ترین اقلام وارداتی ایران نیز زغال سنگ و کک های متالورژیک می باشد که ایران هنوز به فناوری تولید آن دست نیافته است.

بررسی ها نشان می دهد، تراز بازرگانی مواد خام معدنی ایران از سال ۱۳۸۵ تا نه ماهه سال ۱۳۹۲ افزایش یافته است، به طوریکه در سال ۱۳۸۵ تراز بازرگانی ۴۵۲ میلیون دلار بوده که این رقم در نه ماهه سال ۱۳۹۲ به ۲ میلیارد دلار رسیده است و فقط در سال ۱۳۸۷ دارای تراز بازرگانی ۲۲- میلیون دلار بوده است؛ که نشان دهنده این است که میزان ارزش واردات بیشتر از ارزش صادرات بوده است.

طی سال های مورد بررسی تراز بازرگانی ایران در صادرات مواد خام معدنی مثبت بوده است ولی این به معنای نقطه قوت ایران در بخش معدن نیست چراکه مواد خام معدنی را صادر نموده در صورتی که بتواند به

فناوری فرآوری مواد خام دست یابد و محصولات تبدیلی تولید نماید به ارزش افزوده بالاتری دست می‌یابد و به تبع آن سهم بخش معدن در تولید ناخالص داخلی کشور افزایش می‌یابد.

در حال حاضر بخش معدن کمتر از یک درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می‌دهد در صورتی که این سهم در استاندارد جهانی یک درصد بوده و انتظار می‌رود با این میزان ذخایر معدنی که در دست دارد این سهم به‌طور بالقوه در ایران بتواند بالای یک درصد باشد.

لذا علیرغم وجود مزیت نسبی در بخش معدن ایران، توجه جدی به این بخش صورت نگرفته و می‌توان گفت سیاست مشخصی در ارتباط با تجارت مواد معدنی وجود ندارد، چرا که بخش معدن به جایگاه واقعی خود در اقتصاد دست نیافته است و پیشنهاد می‌شود تا با اصلاح ساختاری و به‌کارگیری فناوری روز در بخش معدن توجه ویژه‌ای شود تا هم بتواند محصولات فرآوری شده صادر نموده و به یکی از اهداف اقتصاد مقاومتی که جلوگیری از خام فروشی است دست یابد و ارزش افزوده بالاتری کسب کند و هم بتواند به تنوع صادراتی در بخش معدن برسد. امروزه عمده تمرکز صادرات مواد معدنی ایران در دو ماده سنگ آهن و سیمان پورتلند است که بیش از ۵۰ درصد از صادرات ایران را در بخش معدن تشکیل می‌دهند، حال آن که ایران ۶۴ ماده معدنی شناخته شده دارد.

تایید کننده:	تایید مدیر ذیربط:	تایید حوزه ریاست:	تایید رئیس موسسه:
☐	☐	☐	☐